

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta

Bakalářská práce

2023

Veronika Pavlišová

Univerzita Hradec Králové
Pedagogická fakulta
Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky

Církevní mateřské školy

bakalářská práce

Autor: Veronika Pavlišová

Studijní program: Učitelství pro mateřské školy

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Tomášová

Oponent práce: Mgr. et Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Hradec Králové

2023

Zadání bakalářské práce

Autor: Veronika Pavlišová

Studium: P20P0485

Studijní program: B0112A300001 Učitelství pro mateřské školy

Studijní obor: Učitelství pro mateřské školy

Název bakalářské práce: **Církevní mateřské školy**

Název bakalářské práce AJ: Church kindergartens

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Práce se zabývá církevními mateřskými školami na území České republiky.

Cílem bakalářské práce je seznámení s církevní mateřskou školou, s různými církvemi, které v České republice mateřské školy zřizují.

Práce popisuje historii institucionální předškolní výchovy, zejména vliv náboženství na ni, seznamuje s katechetickými metodickými materiály, zaměřenými na náboženskou výchovu předškolních dětí. Rozebírá pojem církevní mateřská škola a konkrétněji seznamuje se třemi církevními mateřskými školami, ve kterých byly uskutečněny rozhovory v rámci empirického výzkumu.

OPRAVILOVÁ, E. UHLÍŘOVÁ J. *Příběh české mateřské školy, Vývoj a proměny předškolní výchovy (1. díl do roku 1948)*. Praha: Univerzita Karlova - Pedagogická fakulta. 2017. 216 s. ISBN 978-80-7290-945-2

ŠMELOVÁ, E. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. 75 s. ISBN 978-80-244-2238-1

SMOLKA, R. *Církevní školy v české republice: (Školní rok 1992/93)*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání. 1992. 79 s. ISBN 978-80-211-0135-7

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum. 2011. 269 s. ISBN 978-80-246-1916-3

SURMA, B. BIEL, K. *Já jsem dobrý pastýř: Průvodce programem Katecheze Dobrého pastýře*. Triton: 2016. 208 s. ISBN 978-80-7553-044-8

Zadávací pracoviště: Ústav primární, preprimární a speciální pedagogiky,
Pedagogická fakulta

Vedoucí práce: Mgr. Lenka Tomášová

Oponent: Mgr. et Mgr. Martin Skutil, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 31.1.2022

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci Církevní mateřské školy vypracovala pod vedením vedoucí závěrečné práce samostatně a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

.....

V Hradci Králové dne

.....

Podpis autora

Ráda bych na tomto místě poděkovala Mgr. Lence Tomášové za odborné vedení práce, věnovaný čas, cenné rady a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat všem, kteří mě ve studiu podporovali i za jejich korekturu práce.

Anotace

PAVLIŠOVÁ, Veronika. *Církevní mateřské školy*. Hradec Králové: Pedagogická fakulta Univerzity Hradec Králové, 2023. 38 s. Bakalářská práce.

Práce se zabývá církevními mateřskými školami na území České republiky.

Cílem bakalářské práce je seznámení s církevní mateřskou školou, s různými církvemi, které v České republice mateřské školy zřizují.

Práce popisuje historii institucionální předškolní výchovy, zejména vliv náboženství na ni, seznamuje s katechetickými metodickými materiály, zaměřenými na náboženskou výchovu předškolních dětí. Rozebírá pojem církevní mateřská škola a konkrétněji seznamuje se třemi církevními mateřskými školami, ve kterých byly uskutečněny rozhovory v rámci empirického výzkumu.

Klíčová slova: církevní vzdělávání, mateřská škola, náboženství, rozhovor

Annotation

PAVLISOVA, Veronika. *Church kindergartens*. Hradec Králové: Faculty of Education, University of Hradec Králové, 2023. 38 pp. Bachelor Degree Thesis.

The bachelor thesis is focused on church kindergartens in the territory of the Czech Republic.

The aim of this work is to get acquainted with the church nursery school, with the various churches that run nursery schools in the Czech Republic.

The work describes the history of institutional preschool education, especially the influence of religion on it. It introduced catechetical methodical materials aimed at the religious education of preschool children. Furthermore, the concept of church kindergartens is analysed. There church kindergarten are introduced in particular. As a part of empirical research, interviews were conducted in these kindergartens

Keywords: church education, kindergarten, preschool child, interview

Prohlášení

Prohlašuji, že bakalářská práce je uložena v souladu s rektorským výnosem č. 13/2022 (Řád pro nakládání s bakalářskými, diplomovými, rigorózními, dizertačními a habilitačními pracemi na UHK).

Datum:

Podpis studenta:

OBSAH

Úvod.....	10
1 Mateřská škola	11
1.1 Historie českého předškolního vzdělávání a vliv náboženství.....	11
2 Církevní mateřská škola.....	15
2.1 Církev zřizující mateřské školy v České republice	15
2.1.1 Judaismus.....	17
2.1.2 Křesťanství.....	17
2.2 Metodické materiály předškolní náboženské výchovy	19
3 Výsledky empirického měření a jejich analýza	21
3.1 Specifika empirického měření.....	22
3.2 Analýza rozhovorů v církevních mateřských školách	22
3.2.1 Církevní mateřská škola Kolín	23
3.2.2 Křesťanská mateřská škola NOE Pardubice	25
3.2.3 Lauderova mateřská škola při Židovské obci v Praze	28
3.3 Shrnutí a analýza rozhovorů.....	31
Diskuse.....	32
Závěr	33
Seznam použitých zdrojů.....	35
Přílohy.....	38

Úvod

Téma této bakalářské práce Církevní mateřské školy bylo vybráno na základě zájmu o alternativní formy mateřských škol v České republice, konkrétně o tematiku mateřských škol zřizovaných církvemi. Prostřednictvím bakalářské práce se pokusíme seznámit veřejnost s různými církevními mateřskými školami, kterých je na území České republiky padesát jedna. Tyto školy zřizují církve, jako je například římskokatolická církev, různé odnože protestantských církví, nebo i církev židovská.

V práci je podrobně popsána historie institucionální předškolní výchovy na našem území a zejména vlivu náboženství v historii českého předškolního vzdělávání. Ve třetí kapitole je přiblížena instituce církevní mateřské školy a stručně popsány církve zřizující mateřské školy v České republice. Cílem práce není jen popsání konkrétních hmatatelných rozdílů mezi veřejnou mateřskou školou a církevními mateřskými školami, ale také nastínění atmosféry příjemného komunitního života v církevních mateřských školách. Jsou zde popisovány dostupné metodické materiály pro katechezi předškolních dětí, kterými se inspirovaly mnoho mateřských škol při tvorbě školních vzdělávacích programů.

V poslední části se práce zaměřuje na teoretický popis empirického výzkumu, který byl v bakalářské práci využit. V závěru je realizovaný výzkum konkrétně popsán a následně analyzován. Jsme zde seznámeni s několika církevními mateřskými školami, které byly navštíveny autorkou práce a ve kterých se uskutečnily rozhovory s pedagogy vybraných škol. Získané poznatky z osobního setkání s pedagogy škol jsou doplněny informacemi z ŠVP daných škol.

1 MATEŘSKÁ ŠKOLA

1.1 Historie českého předškolního vzdělávání a vliv náboženství

V průběhu let se se změnou společnosti měnil i její vztah k církvi a náboženství, což samozřejmě ovlivnilo vliv církve na české školství. Když si shrneme hlavní momenty našich dějin a hlavní momenty českého předškolního vzdělávání, na němž mělo podíl i náboženství, musíme začít v době Jana Ámose Komenského na počátku 17. století. Již před vznikem prvních institucí pro výchovu dítěte bylo mnoho pedagogů, kteří se touto tematikou zabývali. Nyní si některé z nich představíme a zaměříme se na ty, jenž nám svými myšlenkami vytvořili půdu pro vznik církevních mateřských škol.

Jako jeden z prvních použil pojem mateřská škola Jan Ámos Komenský ve svém díle *Informatorium školy mateřské*. „*Nyní nám jde o to, abychom si postupně ukázali podobu takového ušlechtilého vedení mládeže, a to nejdříve v první škole, ve škole mateřské.*“¹ Jeho pojetí mateřské školy pro něj ale neznamenovalo instituci, nýbrž výchovu dítěte výhradně matkou. Komenský jako první konkretizoval obsah a metody výchovy a vzdělávání dítěte do šesti let a vytvořil tak první systém předškolní výchovy. Nezapomínal ani na náboženskou výchovu, která byla součástí obsahu vzdělávání společně s obecným rozvojem vnímání a představ o okolním světě.

Z pohledu náboženského v době J. A. Komenského kolem roku 1620 probíhala v českých zemích tzv. rekatolizace. Ta u nás připouštěla pouze jediné náboženství, a to katolické, proto byl Komenský také nucen jako kazatel Jednoty bratrské zemi opustit. Přesto jsou jeho díla o předškolní výchově průlomová, postavila základ dnešnímu předškolnímu vzdělávání a nejen církevní mateřské školy se jeho myšlenkami inspirovaly dodnes.

Dalším významným předškolním pedagogem, který přispěl k podobě dnešní mateřské školy, byl Němec Friedrich Fröbel. V roce 1862 založil první předškolní vzdělávací instituci s názvem *Kindergarten* (Dětská zahrádka), která zde vznikla po vzoru německých předškolních zařízení. Toto pouze německé zařízení se nelíbilo českým vlastencům, proto se rozhodli založit vlastní instituci, která by zpřístupnila vzdělávání i v českém jazyce. Roku 1869 proto vznikla první česká instituce předškolní výchovy nazvaná *Mateřská škola u sv. Jakuba v Praze*. Škola čerpala ze tří různých směrů. Jedním

¹ KOMENSKÝ, J. A. překlad MAKOVÍČKA L. *Informatorium školy mateřské v jazyce 21. století*. 2020. s. 21

z nich byly prvky Opatrovny Jana Vlastimíra Svobody, který kladl důraz na vzdělávací stránku instituce a rozumovou stránku s prvky trivia. Další inspirací byly Fröbelovy německé zahrádky, obsah dětských zaměstnání a metodika herní činnosti. Třetím směrem, kterým se instituce inspirovala, byla francouzská mateřská škola.² Nesla název Škola pletení, byla určena pro děti čtyřleté až sedmileté. Nejvíce se o školu zasadil tamní farář Fridrich Oberlin. Tato mateřská škola měla za cíl: „*pomoci rodičům při výchově dětí v oblasti mravní, náboženské, intelektuální a pracovní, plnit zejména výchovnou funkci.*“³

První předškolní instituce nebyla doposud ukotvena žádným zákonem, bylo proto potřeba stanovit cíle a obsah jejího vzdělávání. To se podařilo v podobě tzv. „Hasnerova“ zákona, v němž byly sepsány organizační podmínky, ale také například pravidla pro vznik těchto zařízení. Díky tomuto zákonu musely mít pěstounky (učitelky) k vykonávání této profese potřebné vzdělání. V roce 1874 byl založen první kurz pro pěstounky, učitelky mateřských škol, který byl zřizován při učitelských ústavech. Do těchto kurzů se mohly přihlásit uchazečky, které dosáhly minimálně 17 let a splnily přijímací zkoušky, ve kterých prokazovaly dobrý hudební sluch a schopnost zpěvu. Podmínkou bylo také prokázání mravní a tělesné způsobilosti k vykonávání této profese. Takovýto kurz trval jeden rok, celkem 24 vyučovacích hodin týdně. Předměty, které kurz obsahoval, byly především prakticky orientované. V roce 1886 se mezi předměty statutu kurzu pěstounek zařadilo i náboženství.⁴ Výuka náboženství v tomto kurzu poukazuje na propojenost církve a státu.

V 19. století byl náboženský život úzce spjat i s děním ve společnosti, proto Mateřská škola u sv. Jakuba nemohla být výjimkou. Ruku v ruce s rozumovou výchovou zde také byla zařazována výchova nábožensko-mravní, v níž se děti seznamovaly formou příběhů z bible, básní a vyprávění s křesťanskými hodnotami.⁵ V tomto ohledu vidíme podobnost tehdejší mateřské školy s některými dnešními církevními mateřskými školami. Tyto instituce se snažily a stále snaží propojovat náboženství s každodenním životem.

² Srov. OPRAVILOVÁ, E. UHLÍŘOVÁ J. *Příběh české mateřské školy, Vývoj a proměny předškolní výchovy (1. díl do roku 1948)*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta. 2017

³ ŠMELOVÁ, E. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. s. 39

⁴ Srov. RÝDL, K. ŠMELOVÁ, E. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2012.

⁵ Srov. BĚLINOVÁ, L. *Z dějin předškolní výchovy*. 2. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1982.

Už na počátku institucionální předškolní výchovy u nás podstatnou část škol zřizovaly také církevní řády. Rýdl a Šmelová ve své publikaci *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)* uvádí: „*Významnou pomocí v oblasti organizace péče o předškolní děti zřizováním opatroven, jeslí, mateřských škol byly aktivity různých církevních řádů a kongregací, které v průběhu sta let působily v českých zemích.*“⁶ V roce 1894 byly v Praze spravovány dvě soukromé církevní mateřské školy, jejichž zřizovatelem byla církev, konkrétně kongregace školských sester u sv. Anny a milosrdné sestry z kongregace sv. Karla Boromejského.⁷ Řády se v té době velice zasadily o rozvoj církevních předškolních institucí.

Společně se vzdělávací předškolní institucí, mateřskou školou, existovala také sociální zařízení s názvem Opatrovny. Ty měly za úkol pouze pečovat o děti pracujících matek, výchova a vzdělávání zde nebyly náplní práce. Roku 1908 byl tehdejší Ministerským výnosem prosazen název škola mateřská. Od téhož roku se usilovalo o postupné zavírání opatroven. Jejich roli postupně přebírala „nová“ mateřská škola. Tento jev trval až do roku 1934, kdy byla poslední opatrovna definitivně uzavřena.⁸

Po válce roku 1945 docházelo k rušení německých škol a obnovovaly se české i slovenské školy.

Po roce 1948 tehdejší komunistická vláda kladla důraz na jednotnou školu, která byla levicově a marxisticky laděná. V této době nebylo možné obnovovat církevní školy. S tímto vládním programem tehdy nesouhlasila Československá strana lidová ani katolická církev, vláda podle nich porušovala náboženskou svobodu.⁹

„*Po listopadu roku 1989 začaly být u nás zakládány první soukromé a církevní školy.*“¹⁰ Roku 1990 již bylo církevní školství zahrnuto do české legislativy. Církevní mateřské školy se mohly znovu obnovovat, či zakládat zcela nové. Radovan Smolka (1992) ve své publikaci *Církevní mateřské školy v České republice* uvádí data o fungování sedmi

⁶ RÝDL, K. ŠMELOVÁ, E. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2012. s. 31

⁷ Srov. *Tamtéž*.

⁸ Srov. OPRAVILOVÁ, E. UHLÍŘOVÁ J. *Příběh české mateřské školy, Vývoj a proměny předškolní výchovy (I. díl do roku 1948)*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta. 2017

⁹ Srov. CIGÁNEK, R. *Politický zápas o jednotnou státní školu 1945-1949*: sborník z konference konané dne 25. listopadu 2009 v Praze. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009.

¹⁰ PRŮCHA, J. *Alternativní školy v západní Evropě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání. 1991. s. 5

církevních mateřských škol ve školním roce 1992/1993.¹¹ V průběhu let postupně přibýval počet církevních mateřských škol. V roce 2010 bylo v České republice 41 církevních mateřských škol.¹² O třináct let později v roce 2023 jich je celkem 51.

¹¹ Srov. SMOLKA, R. *Církevní školy v české republice: (Školní rok 1992/93)*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání, 1992. s. 13

¹² Srov. PEKÁRKOVÁ, A. *Církevní předškolní vzdělávání* [online]. Hradec Králové, 2016. s. 19

2 CÍRKEVNÍ MATEŘSKÁ ŠKOLA

Církevní mateřská škola je alternativní předškolní instituce zřizovaná církví. „*Alternativnost v organizaci mateřských škol znamená jednak pluralismus zřizovatelů, kdy do sítě mateřských škol vstupují vedle státních škol ještě soukromé, církevní a nadační školy.*“¹³ Koncepce vzdělávání v církevní mateřské škole je ve své podstatě stejná jako v běžné veřejné mateřské škole, obohacená o náboženskou výchovu a dodržování hodnot, na které klade důraz. Církevní mateřská škola má stejné vzdělávací podmínky jako veřejná mateřská škola, řídí se RVP pro předškolní vzdělávání, ale jejich program je obohacen o zapojování života a nauky dané církve do chodu mateřské školy. Cílem je komplexní rozvoj dětí po všech stránkách, nejen v rovině duchovní. Tyto školy jsou povětšinou rodiči vyhledávány díky svému rodinnému prostředí, jenž vytváří pro děti i rodiče příjemnou atmosféru. Neslouží pouze ke vzdělávání dětí, ale také utváří dobré vztahy mezi rodinami. Rodina má být primárním a základním výchovným prostředím, kde se dítě setkává s vírou, učí se zkušeností a nápodobou jemu nejbližších lidí.¹⁴ Náboženská výchova dětí předškolního věku v mateřské škole by měla pouze podporovat roli rodiny. Důležitou součástí poslání církevních mateřských škol ve spolupráci s rodinou je pomoc žákům objevovat a respektovat základní hodnoty.¹⁵ Každá církevní mateřská škola má svoji osobitost, tu utváří zřizující církev, vedení školy, učitelé, ale i rodiče a děti. V následujících podkapitolách jsou představeny církve zřizující mateřské školy v České republice a metodické materiály, kterými se inspiroují zejména školy zřizované katolickou církví.

2.1 Církve zřizující mateřské školy v České republice

Všechny církve zřizující mateřské školy v České republice, můžeme pro přehlednost rozdělit do těchto tří skupin: římskokatolická církev, protestantské církve a židovská obec. První dvě skupiny církví se hlásí ke křesťanství, které je založeno na vzývání Trojjediného Boha a následování Krista a jeho učení. Mají v Bibli obsažený Starý i Nový zákon, který popisuje život, smrt a vzkříšení Ježíše Krista. Židé mají s křesťany společné

¹³ OPRAVILOVÁ, E. GEBHARTOVÁ V. *Rok v mateřské škole, kurikulum předškolní výchovy*. Vyd. 2. Praha: Portál. 2011. s. 61

¹⁴ Srov. SURMA, B. BIEL, K. *Já jsem dobrý pastýř: Průvodce programem Katecheze Dobrého pastýře*. Triton: 2016.

¹⁵ Srov. ADAMKIEWICZ, J. *On christian education in family and school*. In: Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Řada společenských věd, 2010. s. 167

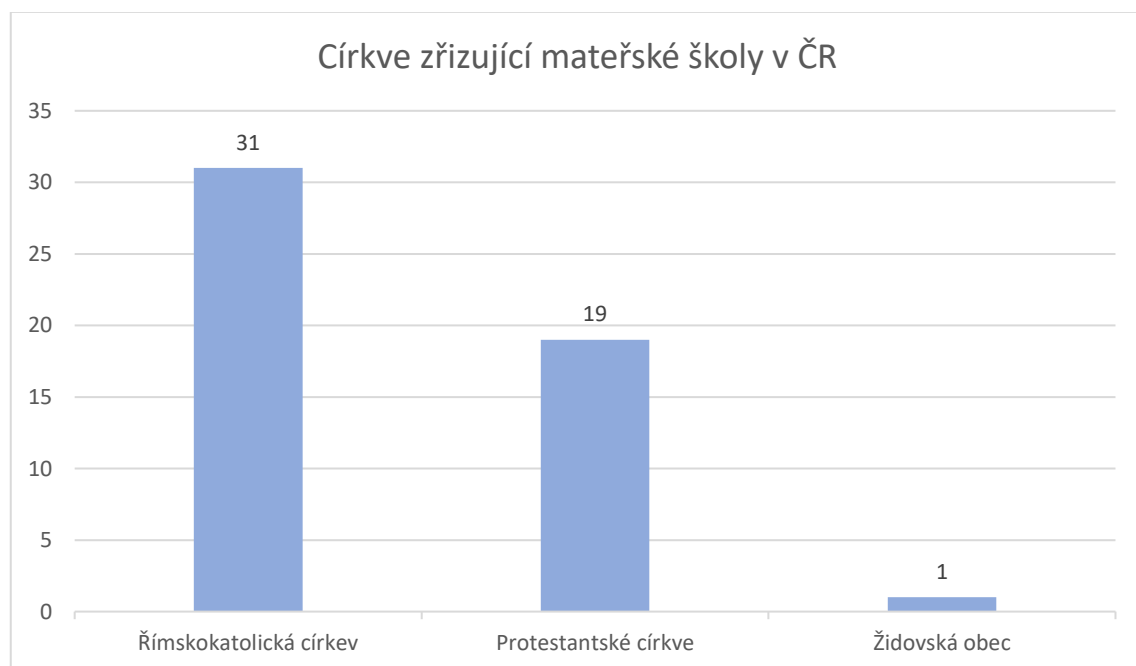
vzývání jediného Boha a část Bible, křesťany nazývaná Starý zákon, židy nazývaná hebrejská bible. Co ale židé nemají, je Nový Zákon, a tudíž i následování Ježíše Krista a jeho učení.

V následujících podkapitolách jsou krátce představeny církve, které zřizují církevní mateřské školy v České republice. Nejpočetnější skupinou jsou církevní mateřské školy zřizované římskokatolickou církví, a to třicet jedna. Mateřských škol zřizovaných různými církvemi patřících do skupiny protestantských církví je devatenáct. Mateřská škola zřizovaná židovskou obcí se na našem území nachází pouze jedna, a to v Praze. Počty církevních mateřských škol jsou pro přehlednost zpracovány do tabulky a grafu.

Tabulka 1 Církve zřizující mateřské školy v České republice

Název církve	Počet zřizovaných mateřských škol
Římskokatolická církev	31
Protestantské církve	19
Židovská obec	1

Pramen: Rejstřík škol a školských zařízení; zpracování vlastní

Graf 1 Církve zřizující mateřské školy v České republice

Pramen: Rejstřík škol a školských zařízení; zpracování vlastní

2.1.1 Judaismus

Židovská víra je nejstarší ze všech zde zmíněných náboženství, má počátky na území Izraele a Palestiny. Mezi postavy židovské historie patří Mojžíš, který vyvedl židovský národ Rudým mořem z otroctví a Bůh mu na hoře Sinaj předal Desatero a Tóru. Tyto zákony daly rámec židovské víře. Jejich knihou je Tanach, který obsahuje pět knih, jedna její část, a to hebrejská Bible, je společná i pro křesťany. Židé na rozdíl od křesťanů věří, že na zemi sestoupí Mesiáš, který je dovede do Svaté země. Postupem času se židé rozdělili do tří směrů. Ortodoxní směr uznává pouze původní charakter židovského zákona, například při bohoslužbách v Synagoze musí být odděleni muži a ženy. Oproti tomu reformní judaismus se snaží o reformu a částečnou transformaci židovské víry do dnešní doby. Konzervativní judaismus stojí mezi těmito dvěma směry.¹⁶

Židovská obec

V české republice nyní funguje deset židovských obcí, které sdružuje celostátní organizace Federace židovských obcí.¹⁷ Každá židovská obec má svého rabína, který vykonává roli soudce, duchovního rádce, ale také učitele v dané židovské obci. Nachází se zde synagoga, místo, kde se slaví bohoslužby, členové obce se zde schází k oslavám svátků, při různých příležitostech a vytváří zde komunitu. V pražské židovské obci je výhodou propojení židovské obce a Lauderových škol, mateřské školy, základní školy a víceletého gymnázia. Škola s obcí spolupracuje a děti se setkávají nejen ve škole, ale také ve své židovské komunitě s celými rodinami.

2.1.2 Křesťanství

Křesťanská víra vznikla ze židovské víry v době života Ježíše Krista. Křesťané věří, že Ježíš Kristus je Boží syn a přišel na svět jako člověk, který je svou smrtí na kříži vykoupil. „*Ježíš je nepřekonatelným příkladem poslušného odevzdání, jež je korunováno vítězstvím, a tak přivádí k naplnění dějiny zachycené v židovském Písmu.*“¹⁸ Evangelium křesťanům předává svědectví o Ježíšově životě, lásce k nám lidem a lásce k Bohu.

¹⁶ Srov. ILIEVOVÁ, V. a kol. *Judaismus* [online] Hospodářská a kulturní studia, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, 2008.

¹⁷ Srov. Židovské obce. Federace židovských obcí v ČR. Federace židovských obcí v ČR. www.fzo.cz [online]. Copyright © Copyright 2010

¹⁸ BOUMA, D. *Zjevení, víra, církev: Teologické skici k úvodu do křesťanství*. 1. vydání Ostrava: Moravapress. 2013. s. 30

Podobně jako židovská víra se postupem času a proměnou doby původní katolická církev začala rozdělovat. V historii najdeme mnoho reformátorů, kteří se distancovali od katolické církve a založili si církve vlastní. Tyto církve můžeme souhrnně nazvat protestantské. „*Přes všechny rozdíly zůstávají protestantismus a katolicismus součástí jednoho a téhož křesťanství, samozřejmě se svými specifiky, ale zachovávají v zásadě stejný vztah ke světu, jednání a dějinám.*“¹⁹ V následujících odstavcích popíši římskokatolickou církev a církve protestantské.

Římskokatolická církev

V České republice je nejpočetnější z křesťanských církví. Hlavou církve je papež, kterým se v roce 2013 stal papež František. Tato církev má duchovenstvo tzv. klér, který je v rovině řeholní (řádové sestry, řádoví bratři) a také v rovině světské (jáhní, kněží, biskupové, arcibiskupové, kardinálové a papež). Církev je rozdělena do samosprávných celků, osmi diecézí, které se následně dělí na menší celky vikariáty/děkanáty a nejmenší celky farnosti. Farnosti mají svého určeného kněze, faráře, který zde vykonává duchovní službu pro místní farníky.

Protestantské církve

„*Jako protestantské se označují reformované, též evangelické křesťanské církve. Jejich člen se nazývá protestant, respektive evangelík či evangelikál.*“²⁰ Protestantské církve mají jeden společný charakteristický rys, kladou veliký důraz na písmo, Ježíšovo Evangelium a staví ho nad autoritu církve. Můžeme je také charakterizovat těmito společnými prvky: v jejich středu je Bible a postavení Krista v ní, jeho kříž, na kterém vykoupil všechny lid, důležitost obrácení skrze pokání a aktivita ve sdílení evangelia s druhými.

Mezi protestantské církve patří Církev československá husitská, Českobratrská církev evangelická, Jednota bratrská, Slezská církev evangelická augsburského vyznání, Církev adventistů sedmého dne, Sbor církve bratrské, Evangelická církev metodistická.

¹⁹ PETRÁČEK, T. *Západ a jeho víra: 9,5 teze k dopadům Lutherovy reformace*. Praha: Vyšehrad. 2019. s. 109

²⁰ BÄUMELOVÁ, a kol. 2008, Protestantské církve v české republice [Hospodářská a kulturní studia]. Hospodářská a kulturní studia (HKS) [online]

2.2 Metodické materiály předškolní náboženské výchovy

V průběhu vývoje předškolní náboženské výchovy vznikalo mnoho metodických materiálů, které i v dnešní době pomáhají církevním mateřským školám v jejich práci. Tyto metodiky jsou vytvořené primárně členy římskokatolické církve, proto je v největší míře využívají církevní mateřské školy zřizované římskokatolickou církví. V církevních mateřských školách se děti s vírou a náboženstvím seznamují prostřednictvím katechezí. Katecheze jsou inspirovány různými metodickými materiály, které byly k těmto účelům vytvořeny. Například Katecheze Dobrého pastýře, pedagogika Franze Ketta, Sedmikrásek a další.

V následující části bude vysvětleno, co jsou to katecheze, kdo je provádí a následně budou stručně představeny některé konkrétní metodické materiály. Pastorece dětí v katolické církvi probíhá formou připravených katechezí. Katecheze jsou chvíle, kdy jsou pomocí teorie či praxe lidé, v tomto případě děti, seznamováni s křesťanským učením, začleňováni do křesťanského života. Katecheze provádí člověk, který je vyškolen katechetickým kurzem, konaným konkrétním biskupstvím. Katechetou může být kněz, řádová sestra, ale i laik z řad věřících.

Celistvá na smysl zaměřená pedagogika Franze Ketta a Ester Kaufmann

Tato pedagogika vznikla v sedmdesátých letech 20. století v Bavorsku. Jejími zakladateli byli pedagog Franz Kett a řeholní sestra Ester Kaufmann. V České republice vznikla v roce 2010 Společnost pro celistvou na smysl zaměřenou pedagogiku Franze Ketta, o. s., která sídlí v Ostravě. Pedagožka Eva Muroňová a kněz Tomáš Cyril Havel modifikovali tuto vzdělávací koncepci na české prostředí a vytvořili několik metodických materiálů, které obsahují náměty pro náboženskou výchovu předškolních dětí.²¹ Například metodický materiál Aby malé bylo velké, Naplnil se čas (doba adventní a vánoční), Kříž života (doba postní a velikonoční), Odkud mám jméno (metodika o svatých).

Například metodický materiál Naplnil se čas obsahuje mnoho námětů k době adventní a vánoční. Slouží ke katechezi ve školách, farnostech, v rodinách a najdeme v něm inspiraci k aktivitám pro všechny věkové kategorie od předškolních dětí po seniory. Materiál je plný příběhů přibližujících historické události adventního a vánočního času.

²¹ Srov. JAROŠOVÁ, H. Přítomnost a naplňování kompetencí Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v programu "Aby malé bylo velké" [online]. Olomouc, 2010

Jsou zde zahrnuta i obecná témata k přemýšlení, písňe, aktivity rozvíjející osobnost a její vztah k Bohu, víře, spolupráci s ostatními, vděčnost.²² Aktivity se odehrávají ve třídě v kruhu kolem látky, na které jsou rozmístěné pomůcky vztahující se k probíranému tématu. Pomůcky jsou většinou přírodní, jednoduché, rozvíjející fantazii a představivost dětí. Pracuje se zde s barevnými šátky, provázky, kusy látek, přírodninami. Programy jsou doplněny jednoduchými písňemi a popěvkami, které doprovází konkrétní činnosti. Tyto aktivity upevňují vztahy ve skupině, děti se zde učí ohleduplnosti, vděčnosti, uvědomování si sebe sama, ale i druhých, učí se zde naslouchat ostatním lidem, poznávat Boha.²³

Katecheze Dobrého pastýře

Katechezi Dobrého pastýře vytvořila Italka Sofie Cavalletti. V roce 1954 začala pracovat s tříletými dětmi a inspirovala se jejich touhou setkat se s Bohem.²⁴ Tato náboženská výchova se opírá o metodu Montessori vzdělávání, kterou do katecheze vnesla žákyně Marie Montessori Gianna Gobbi. Tento metodický materiál přímo ovlivnily samy děti, konkrétně jejich zvědavé otázky. Katecheze je tvořena příběhy a podobnostmi z Bible, které přibližují dětem obraz Boha, většinou skrze život Ježíše Krista. Cavalletti dělí katecheze na tři úrovně podle věku dětí. My se zaměříme pouze na první úroveň, která je určena pro děti od tří do šesti let. Tuto úroveň provází ústřední téma podobností o Dobrém pastýři.

Katecheze neprobíhá ve třídě školy, je pro ni vytvořen speciální prostor takzvané atrium, které je někdy nazýváno bohoslužebně-vzdělávacím centrem. V těchto atriích probíhají modlitby, seznamování s liturgickými symboly, práce s materiály k biblickým textům, mapou Jeruzaléma a Palestiny. Nachází se zde také postavičky zvířat a lidí, pomocí kterých si děti mohou zdramatizovat daný biblický příběh. Děti předškolního věku neumí číst, proto si pomocí zmenšenin liturgických předmětů, postaviček lidí, zvířat mohou příběh znovu připomenout a tím ho i lépe pochopit. Katecheze Dobrého pastýře nyní funguje ve čtyřiceti zemích světa. Na území České republiky existují kurzy pro

²² Srov. MUROŇOVÁ, E. HAVEL, C. T. *NAPLNIL SE ČAS, Metodika ke katechezím v adventní a vánoční době*, Ostrava: Společnost pro celistvou na smysl zaměřenou pedagogiku Franze Ketta, o. s. 2011

²³ Srov. JAROŠOVÁ, H. Přítomnost a naplňování kompetencí Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v programu "Aby malé bylo velké" [online]. Olomouc, 2010

²⁴ Srov. Sofia Cavalletti. Database: *Christian Educators of the 20th Century*. Biola University. A Private Christian University in Southern California [online].

Katecheze Dobrého pastýře, které připravují katechety, laiky na jejich katechetickou činnost s dětmi.

3 VÝSLEDKY EMPIRICKÉHO MĚŘENÍ A JEJICH ANALÝZA

Cílem výzkumu je bližší seznámení se třemi církevními mateřskými školami. Zjištění, jakým způsobem jsou do jejich školního vzdělávacího programu zakomponovány náboženské prvky a jak se konkrétně tyto školy liší od běžných veřejných mateřských škol.

V této bakalářské práci byla využita metoda pedagogického empirického výzkumu interview (rozhovor), která dle dělení Jiřího Pelikána (2011) patří mezi explorační metody.²⁵ Explorativní metoda je metodou, ve které je hlavním cílem získat informace z vyjádření sledované osoby tzv. respondenta. Existují různé druhy exploračních metod, například dotazník, který je jednou z nejpoužívanějších pedagogických technik. Pomocí dotazníku je možné celkem rychle a snadno získat velké množství odpovědí, ale mnohdy je zde problematická jejich validita. Respondent nemusí vždy odpovídat podle pravdy nebo nemusí položené otázky zcela porozumět, a to může razantně ovlivnit výsledek celého šetření.²⁶ Proto byla v této bakalářské práci využita osobnější forma výzkumu – rozhovor. Ten se neopírá pouze o písemné vyjádření respondenta, ale vše se odvíjí z osobního setkání s respondenty. Při rozhovorech autorka práce více nahlédla do chodu dané církevní mateřské školy a navnímalala tak její pravou atmosféru, která by se z písemné komunikace dala poznat jen stěží.

Rozhovor může mít více podob – volný, strukturovaný nebo polostrukturovaný. V bakalářské práci byla využita podoba polostrukturovaného rozhovoru a také rozhovoru volného. V rámci osobní návštěvy Katolické mateřské školy Kolín se autorce podařilo uskutečnit volný rozhovor s maminkou, jejíž děti navštěvují danou mateřskou školu. Rozhovor byl zcela spontánní, respondentka byla seznámena s výzkumným záměrem a udělila souhlas s využitím její výpovědi v bakalářské práci.

V tomto odstavci je popsána forma získání respondentů. Pomocí emailové komunikace byly osloveny tři předškolní instituce zřizované různými církvemi, katolickou církví, židovskou obcí a jednou z řad protestantských církví, konkrétně Církví bratrskou. Na

²⁵ Srov. PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum. 2011

²⁶ Srov. Tamtéž

základě toho byly postupně navštíveny tři konkrétní vybrané instituce, Katolická mateřská škola v Kolíně, Křesťanská mateřská škola NOE v Pardubicích a Lauderova mateřská škola v Praze. Před uskutečněním rozhovoru byli všichni respondenti požádáni o souhlas s nahráváním, který všichni z nich udělili. Během jednotlivých návštěv se také uskutečnily prohlídky daných mateřských škol, díky kterým může být bakalářská práce obohacena o ucelený dojem z prostředí školy a její individuální atmosféry.

3.1 Specifika empirického měření

Empirický výzkum lze rozdělit na kvantitativní a kvalitativní. V bakalářské práci byly využity oba typy. Kvantitativní výzkum byl využíván při získávání dat o všech mateřských školách v České republice, jejichž zřizovatelem je církev. Tyto církevní mateřské školy byly vyhledány na webových stránkách pod hlavičkou Ministerstva školství mládeže a tělovýchovy, v Rejstříku škol a školských zařízení (Verze 2.96).²⁷ Pomocí možnosti výběru školských zařízení dle typu byla vybrána varianta Předškolní vzdělávání a následně vybrána zařízení dle zřizovatele – církev. Při zadání těchto požadavků do výběru vzešlo 51 zařízení, které dané podmínky splňují. Následně byla z těchto dat vytvořena tabulka viz Příloha Tabulka č. 2: Církevní mateřské školy v ČR. V rámci empirického měření byl také použit kvalitativní výzkum. „*Výzkumník v kvalitativním výzkumu se snaží o sblížení se zkoumanými osobami, o proniknutí do situací, ve kterých vystupují, protože jen tak jim může rozumět a může je popsat.*“²⁸ Kvalitativní přístup byl využit při uskutečnění rozhovorů s pedagogy ve třech církevních mateřských školách. Rozhovory byly zvoleny především pro lepší porozumění dané problematice a přiblížení atmosféry v daných mateřských školách.

3.2 Analýza rozhovorů v církevních mateřských školách

Do výzkumu byly vybrány tři církevní mateřské školy. Pro uskutečnění rozhovorů bylo osloveno vedení daných škol, které byly následně navštíveny. Z důvodu větší autenticity textu bude následně využívána forma první osoby jednotného čísla pro popis uskutečněných rozhovorů.

²⁷ Srov. Rejstřík škol. IIS Windows Server [online]. [cit. 2022-10-13] Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

²⁸ GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. 2000. s. 31

První z vybraných škol byla Dvouletá katolická střední škola a mateřská škola Kolín. Zde jsem telefonicky komunikovala s panem ředitelem školy. Odkázal mě na paní učitelku, s níž jsem si v církevní mateřské škole domluvila osobní schůzku. Druhá zkoumaná církevní mateřská škola se nachází v Pardubicích a jmenuje se Křesťanská mateřská škola NOE. Opět telefonicky jsem si sjednala termín osobního setkání k uskutečnění rozhovoru s vedoucí učitelkou školy. Jako třetí zařízení jsem oslovila Lauderovu mateřskou školu sídlící v Praze, která je jedinou židovskou školou v české republice. Pomocí emailové komunikace jsem se s paní učitelkou domluvila na návštěvě jejich mateřské školy před Velikonocemi. V tomto termínu bych byla svědkem i pesachové oslavy. Bohužel se schůzka musela z důvodu nemoci paní učitelky odložit. Setkání se tedy uskutečnilo jiný den, který byl obohacen oslavou šabatu. V následujících podkapitolách seznámím s danými církevními mateřskými školami a analyzuji uskutečněné rozhovory.

3.2.1 Církevní mateřská škola Kolín

Celým názvem Dvouletá katolická střední škola a mateřská škola Kolín je zřizována Arcibiskupstvím pražským, římskokatolickou církví. Tato mateřská škola je dvoutrídni s celkovou kapacitou 30 dětí, a to s počtem dvanácti dětí ve věku od 3-4 let a osmnácti starších dětí do šesti let. Její školní vzdělávací program se nazývá *Zvol si vlastní krok, půjdeme celý rok!*²⁹ Ve škole pracují 3 pedagogičtí pracovníci, školní asistent a asistent pedagoga. Rozhovor se konal s paní učitelkou Věrou Langšádlovou dne 24. listopadu 2022 v prostorách školy.

Z rozhovoru byly vybrány pasáže, které se vztahují k tématu mé práce. První otázka směřovala k programu školy. Zajímalo mě, jakým způsobem je v něm zahrnuta náboženská výchova. Každý týden ve středu mají pro děti připravenou katechezi, kterou zajišťuje externí katecheta z arcibiskupství pražského. Jeho program je zaměřen na starší děti, je inspirován celistvou na smysl zaměřenou pedagogikou Franze Ketta. Aktivity jsou vybírány tak, aby korespondovaly s plánem školy a vše je také konzultováno s učitelkami.

Další moje otázka byla směřována k zjištění, jsou-li během dne zařazovány modlitby a zda mají pravidelné mše svaté. Oповěď paní učitelky byla negativní, modlitby během dne nemají. Žádná z učitelek této církevní mateřské školy není věřící, proto je křesťanská výchova zajišťována pouze katechetou. Pravidelné mše svaté se konají na střední škole,

²⁹ Srov. *Mateřská škola – Dvouletá katolická střední škola a mateřská škola. Školní vzdělávací program – „ZVOL SI VLASTNÍ KROK, PŮJDEME CELÝ ROK!“* [online]

kteřá je součástí této mateřské školy. Děti z mateřské školy se účastní mše svatě v doprovodu katechety jen několikrát za rok, například o Vánocích nebo Velikonocích. Podle paní učitelky Langšádlové se jejich církevní mateřská škola, oproti veřejné mateřské škole, podrobněji zaměřuje na křesťanské svátky. Častěji navštěvují chrám sv. Bartoloměje a spolupracují s místní farností. Například před Vánoce děti seznamují s příběhem narození Ježíše Krista, povídají si o Svaté zemi. Vše provádí formou hry, příjemně a nenásilně. Děti se zde učí toleranci, přátelství, ohleduplnosti k sobě navzájem, škola jim předává křesťanské hodnoty.

Během našeho rozhovoru se v šatně objevila také jedna maminka se dvěma dětmi, které přišla z mateřské školy vyzvednout. Zde jsem byla svědkem hovoru mezi maminkou a paní učitelkou. Byl velmi patrný vstřícný přístup obou stran, jak rodiče, tak paní učitelky. Paní učitelka se zajímala, jak se děti chovají v rodinném prostředí, jestli je jejich neobvyklé chování způsobeno prostředím školy, nebo rodinnou situací. Po ukončení rozhovoru jsme se šli podívat na prostory mateřské školy. Na vybavení a uspořádání této mateřské školy nebylo na první pohled zřejmé, že se jedná o školu církevní. Nenacházely se tam žádné církevní symboly, například kříže, nebo obrázky. V porovnání s veřejnou mateřskou školou zde nebyly patrné žádné rozdíly.

Po prohlídce mateřské školy jsem opět v šatně měla příležitost popovídat si s právě odcházející maminkou. Byla velice milá a ochotná, ráda odpověděla na mé otázky, které jsem s jejím svolením zahrнула do této bakalářské práce. Ptala jsem se na její spokojenost s církevní mateřskou školou, odpovídala velmi pozitivně. Nejvíce jí na škole přitahovala rodinná atmosféra a také to, že se s většinou rodičů i dětí znají z farnosti. Tato církevní mateřská škola také podporuje roli rodiny v předávání křesťanských hodnot dětem a udržování tradic katolické víry. Církevní mateřská škola je menší, rodinného charakteru, což může být pro rodiče příjemný benefit, znají se navzájem a mohou tak společně tvořit komunitu školy. Děti se mohou navzájem znát z křesťanského společenství, proto pro nově nastupující může být adaptace jednodušší.

Z toho, co jsem během návštěvy mateřské školy vyzorovala, má tato církevní mateřská škola příjemné rodinné prostředí, i když se nachází uprostřed města. Učitelé s rodiči komunikují o běžných věcech, nejen o dění v mateřské škole.

Jelikož jsem se byla v minulosti podívat i v dalších dvou církevních mateřských školách zřizovaných katolickou církví, můžu porovnat a doplnit obecnější pohled na katolické

mateřské školy. Konkrétně se jedná o Církevní mateřskou školu svatého Jakuba v Kutné Hoře a církevní mateřskou školu při Biskupském gymnáziu v Hradci Králové. Tyto církevní mateřské školy, podobně jako mnou zkoumaná katolická mateřská škola Kolín, mají do svého programu zahrnutu křesťanskou výchovu. Takzvaná katecheze se koná většinou jednou za týden v dopoledních hodinách. Tyto programy mají z větší části na starosti katecheté, kteří jsou na tuto práci vyškoleni, ale vykonávají ji externě. V těchto mateřských školách se na rozdíl od Katolické mateřské školy Kolín zaměřují i na propojování každodenních aktivit s náboženstvím. Zapojují do svého programu modlitby před jídlem, písničky a další prvky s náboženskou tematikou. Například krátká modlitba před jídlem, tematická křesťanská písnička i během jiného programu, který si připravují paní učitelky, může činnosti obohatit. Děti tak mohou víru více prožívat. Vše je dáno personálním obsazením církevní mateřské školy. Tím, zda jsou učitelé praktikující křesťané, či nikoli a také celkovým nastavením školy.

V porovnání s veřejnou mateřskou školou má tato církevní mateřská škola rodinnou atmosféru, rodiče i děti se navzájem znají. Do programu jsou zařazovány katecheze, ve kterých se děti seznamují s katolickou vírou. Více se zaměřují na křesťanské svátky a navštěvují kostel.

3.2.2 Křesťanská mateřská škola NOE Pardubice

Celým názvem Křesťanská základní a mateřská škola NOE, mateřská škola je jednotřídní pro 25 dětí. Působí zde dvě paní učitelky a jedna asistentka pedagoga. Škola je zřizována Sborem Církve bratrské v Pardubicích. Její rámcový vzdělávací program se nazývá Spolu na jedné lodi a je doplněn o oblast vzdělávacího programu Dítě a křesťanská víra.³⁰ V rámci této oblasti jsou děti seznamovány s křesťanskou vírou prostřednictvím příběhů z Bible. Křesťanská mateřská škola NOE je ve své podstatě ekumenickou školou, což znamená, že se zde na chodu školy podílí hned několik církví, které vzájemně spolupracují. Je tady krásně vidět snaha všech zúčastněných klást důraz na společné prvky, ať to jsou například křesťanské hodnoty, Bible, láska k bližnímu nebo spolupráce.

Rozhovor jsem v této mateřské škole uskutečnila 21. března 2023 s vedoucí učitelkou mateřské školy Janou Halbrštátovou, která mě provedla po prostorách mateřské školy. Rozhovor probíhal v její kanceláři, která zároveň slouží jako sklad pomůcek a materiálů. Hned při příchodu do mateřské školy vládla příjemná atmosféra, paní Halbrštátová byla

³⁰Srov. Mateřská škola – Škola NOE. Školní vzdělávací program – Spolu na jedné lodi [online]

velice ochotná. Rozhovor jsem otevřela první otázkou, jakým způsobem do programu zahrnují křesťanskou výchovu. Každý den se při setkání s dětmi v ranním kruhu zaměřují na příběhy z Bible. Každý týden je provází jeden vybraný biblický příběh, například Noemova archa, narození Ježíše Krista, příchod tří králů, různá podobenství, O marnotratném synu a další. Výběr záleží na učitelkách, ale také tématu, které zrovna probírají. Každou středu se při setkání v tomto kruhu s daným příběhem děti seznamují. Ve čtvrtek přichází bližší přiblížení pomocí různých aktivit a v pátek děti daný příběh dramatizují. Tyto aktivity jsou obohaceny o písničky, říkanky, básničky, jednoduché písně s pohybem, které vše hravou a zábavnou formou doplňují. Nemají zde žádné metodické materiály, ze kterých by se při přípravě těchto křesťanských chviliek inspirovali. Samy učitelky si vybírají příběh z Bible, který dětem dá něco do života. V rámci ranního kruhu se nezaměřují pouze na příběhy z Bible, ale také na emoce a pocity. Pracují například s knihou Ferda a jeho mouchy od autorky Michaely Dostálové, v níž jsou pomocí příběhů děti seznamovány s emocemi a zaměřují se na rozvoj emoční inteligence.

Z rozhovoru jsem se také dozvěděla, že paní učitelky i asistentka jsou členy různých církví. Církev adventistická, církev bratrská a katolická církev. Tato rozdílnost církví je zde výhodou právě proto, že se snaží hledat to, co mají společné, a to je Bůh. Škola má ekumenický charakter, což je podle paní učitelky největší benefit, který škola poskytuje. Místo, kde se různé církve spojují. Základem je Boží slovo, na kterém vše staví. V průběhu dne mají do programu zahrnuté také modlitby, konkrétně modlitbu na konci ranního kruhu, ve které děti společně s paní učitelkou děkují Bohu za sebe navzájem a dary, které jim Bůh sesílá. Často se také modlí prostřednictvím písní, které zpívají v rámci ranního kruhu, nebo ve volných chvílích. Z odpovědi paní učitelky také vzešlo, že během dne občas zařazují mimořádné modlitby. Když nastane nějaký problém a něco se řeší, mohou se za danou věc společně pomodlit, svěřit ji Bohu.

Zhruba polovina dětí, které dochází do této církevní mateřské školy, není z křesťanských rodin. I tyto děti proto seznamují se základními pojmy, jako je modlitba. Vše je přiměřené věku dětí. Křesťanská víra není podmínkou pro přijetí do mateřské školy. Podle paní učitelky musí ale rodiče dětí z nevěřících rodin respektovat zaměření školy a to, jakým způsobem se ke křesťanské víře přistupuje. Rodiče jsou zde velice ochotní, zapojují se do různých akcí školy, zajímají se o chod školy. Tato církevní mateřská škola se snaží být

s rodinami více v kontaktu a poskytovat jim zpětnou vazbu. Je důležité znát prostředí rodiny, aby mohli učitelé lépe reagovat na změny chování dětí.

Odpovědi paní učitelky byly narozdíl od prvního rozhovoru velice rozvinuté a často mi popisovala konkrétní situace z praxe. Například ve chvíli před spaním, kdy chtěla s dětmi číst pohádku o strachu, ji napadlo zeptat se dětí, čeho se bojí. Děti hned začaly odpovídat a svěřovat se. Paní učitelka citlivě reagovala na odpovědi dětí a poučila je svou zkušeností s Bohem. Dala jim radu, že se mohou v těžkých chvílích vždy obrátit na Boha, a nakonec se za to společně pomodlili. V církevních mateřských školách jsou velikou výhodou věřící učitelé, křesťanská výchova tak není omezena pouze na jedno dopoledne v týdnu, kdy dochází školený katecheta, ale víra může prostupovat všemi činnostmi a dětem být bližší.

Po uskutečněném rozhovoru jsem se zúčastnila ranního kruhu. Paní učitelka mě zapojila do činnosti, což bylo velice příjemné. I přesto, že jsem zde byla poprvé, cítila jsem opravdové přijetí a příjemnou atmosféru. Jak vyplynulo z rozhovoru, obvykle je náplní ranního kruhu křesťanská výchova. I tento den se ale v ranním kruhu zaměřovali na prožívání emocí. Při mé návštěvě si paní učitelka pro děti připravila obrázkové karty ze hry Dixit, které rozmístila doprostřed kruhu. Každé dítě si postupně mohlo vybrat jeden obrázek. Zadáním bylo: „*Vyberte si obrázek, který vám připomíná nějakou vaši vzpomínku.*“. Paní učitelka dětem předvedla konkrétní příklad. Vybrala si jednu kartu a řekla dětem, jakou vzpomínku, zážitek jí připomíná. Na počátku mi tato aktivita pro děti připadala náročná, ale postupem času jsem zjistila, že to zvládají velice dobře. Menší děti si mohly vybrat kartu jen podle toho, jaká se jim líbí. Prostřední děti se mohly rozhodnout, jestli bude jejich výběr zaměřený na vzpomínku nebo podle toho, proč se jim karta líbí. Předškoláci vybírali svou kartu podle vzpomínky. Bylo velice zajímavé sledovat, jak děti nad obrázkem přemýšlí, a i zdánlivě nesouvisející obrázek jim vyvolal konkrétní vzpomínku. V každém ranním kruhu mají také chvíli modlitby a zpěv nějaké křesťanské písně, která se k danému tématu hodí. Proto tomu nebylo jinak i dnes. Společně jsme si zazpívali písničku *To je super, že jsi tady*, která tak příjemně zakončila aktivitu s obrázkem. Děti byly v kruhu velmi pozorné a ohleduplné k ostatním. Poslouchaly se navzájem a vládla zde takřka rodinná atmosféra v příjemném prostředí. Nakonec se paní učitelka pomodlila, vlastními slovy děkovala Bohu za každé dítě a za to, že jsou tady spolu. I přesto, že jsem tuto církevní mateřskou školu navštívila na tak krátkou dobu, připadalo mi, že alespoň na chvíli do jejich společenství patřím.

Na rozdíl od veřejné mateřské školy tato církevní mateřská škola hojně zařazuje do svého programu modlitby a aktivity zaměřené na křesťanskou víru. Byla jsem svědkem přirozeného prožívání víry, které je pro děti radostné.

3.2.3 Lauderova mateřská škola při Židovské obci v Praze

Celým názvem Lauderova mateřská škola, základní škola a gymnázium při Židovské obci v Praze má tři stupně vzdělávání. *"Výuka v MŠ vychází ze schváleného školního vzdělávacího programu LE-CHAJIM SMECHIM, který vychází z RVP."*³¹ Škola není určena pouze pro děti židovského původu, je důležité, aby žáci i rodiny respektovali židovské náboženství, kulturní a etnické tradice a hodnoty. Nicméně jak jsem se dozvěděla z rozhovoru, nyní jsou v mateřské škole všechny děti z židovských rodin. Je zde velký zájem a přetlak, kvůli kterému musí škola žáky odmítat. Jelikož škola úzce spolupracuje s židovskou obcí, mají její členové větší šanci na umístění ve škole. Židovská výchova je v židovské mateřské škole nedílnou součástí programu. Pomocí prvků programu Začít spolu jsou děti seznamovány v centrech aktivit s židovskými svátky, příběhy z Tóry nebo tématy spojenými se státem Izrael. Ojedinelá na této škole je i bezpečnostní prohlídka, kterou provádí ochranka před vstupem do budovy školy. Snaží se tak eliminovat bezpečnostní hrozby.

Návštěva školy se uskutečnila 28. dubna 2023. Rozhovor se konal s paní učitelkou Martinou Míkovou. Po vstupu do mateřské školy jsem měla možnost zúčastnit se oslavy šabatu a okusit atmosféru židovského slavení na vlastní kůži. Nejprve jsme seděli v kruhu, kde byla přítomna nejen paní učitelka mateřské školy, ale také pan učitel Omar a paní učitelka Gafna. Omar je Izraelec, který má v mateřské škole na starosti výuku hebrejského jazyka, a jelikož je ortodoxní žid, paní učitelky s ním konzultují oslavy židovských svátků a správnost tradic. Gafna je židovského vyznání a má na starosti židovský program ve všech stupních Lauderových škol.

Náplní oslav byly židovské zpěvy v hebrejštině nebo například také vyprávění příběhu O seslání many od Boha doplněný obrázky. Příběh byl o Mojžíšovi, který po vyvedení židovského národa z Egypta dovedl lid na poušť, kde ale neměli co jíst. Bůh se nad nimi smíloval a seslal jim manu. Many si mohli sesbírat každý pouze jeden koš denně, když by tento slib porušen, objevili by se v maně červi. Poté následovala pohybová aktivita

³¹ Lauderovy školy, Mateřská škola. Školní vzdělávací program – LE-CHAJIM SMECHIM [online]. Copyright © 2023

k příběhu, obměna hry na sochy. Děti měly za úkol pantomimicky ztvárnit činnost postavy z obrázku, například sbírání many nebo zjištění, že mají v koši červy. Gafna, která hru vedla, postupně chodila po třídě a dotykem vybírala děti. Ty, které byly vybrány, měly za úkol v pár slovech sdělit své pocity při dané činnosti. Děti se vžily do rolí a jejich výpovědi byly opravdu autentické. Při sbírání many odpovídaly například: „To je těžký koš.“ nebo „Už mám koš skoro plný.“, při zjištění, že mají v koši červy, byly jejich reakce hlučnější a dramatičtější, „Co budu dnes jíst?“, „Fuj, červi!“. Po této pohybové aktivitě jsme se chytli za ruce a vytvořili tak hada. Za zpěvu židovské písně jsme se pohybovali po prostoru třídy a přešli k jednomu stolu. Na stole byly připraveny předměty, které symbolizují oslavu šabat v rodině. Paní učitelka určila dvě děti, chlapce a dívku, kteří se na chvíli stali rodiči. Dívka si vzala na hlavu připravený krajkový šátek. Obě děti přistoupily ke stolu, napily se z připraveného džbánu. Následovala přímluvná modlitba, při níž každý účastník vztáhl ruce nad hlavy svých sousedů a pronesl za ně slova přímluvné modlitby. Po této připomínce rodinné oslavy šabat se všechny děti přesunuly do kruhu na koberec. Jeden vybraný chlapec dostal za úkol rozdávat čokoládu, ta měla znázorňovat darovanou manu od Boha. Paní učitelky a pan učitel zpívali píseň Šabat šalom – což v překladu znamená „Přeji vám pokojný den odpočinku šabat“. Židé tento pozdrav používají během pátku, který předchází šabat. Za každý pozdrav šabat šalom připojili učitelé i jméno dítěte, které dostávalo čokoládu. Tato činnost na závěr všem připomínala, že každý je členem společenství, všichni jsou obdarovávaní od Boha, který jim daroval šabat – den odpočinku. Bylo pro mě velkým a velmi příjemným zážitkem účastnit se těchto oslav. Člověk tak alespoň částečně zakusí atmosféru židovské školy.

Rozhovor se uskutečnil na zahradě, kam jsme se s dětmi i paní učitelkou přesunuli. Byla jsem plná zážitků z oslav šabat, proto hned moje první otázka směřovala právě k zapojování židovské víry do programu mateřské školy. Podle paní učitelky víru dětem přibližují židovské svátky. Při sestavování programu se jimi řídí a od nich se odvíjí další témata, která mezi svátky zařazují. Snaží se, aby spolu daná témata souvisela, například na téma Noemova archa navazuje téma zvířata. K aktivitám věnovaným náboženskému programu nevyužívají žádné metodiky. V programu zařazují metodu Začít spolu, kde s dětmi pracují v centrech aktivit. Do těchto center zapojují i aktivity zaměřující se na dané židovské svátky, nebo právě příběhy z Bible.

Během rozhovoru paní učitelka kontrolovala bezpečnost dětí na zahradě, občas příběhlo nějaké dítě pro radu nebo chtělo paní učitelce něco ukázat. Bylo vidět, že děti mají s paní

učitelkou hezký vztah, obracely se na ni s prosbami, ale také ji zapojovaly do svých her. Náš rozhovor to ale příliš nenarušilo a hned po chvíli jsme vždy mohly pokračovat. Další otázkou jsem zjišťovala, zda jsou učitelé školy židovského vyznání. Žádná ze čtyř učitelek není židovského vyznání. Ale mají tu právě pana učitele Omara, který vede s dětmi hodinu hebrejštiny. V průběhu návštěvy jsem viděla, že mu děti opravdu rozumí i přes to, že mluví hebrejsky. Podle paní učitelky to není pro děti překážka, naopak je to pro ně velmi intuitivní využití v každodenním životě. S prožíváním židovských svátků souvisí také modlitby, kterých mají v mateřské škole několik. Mají modlitbu při mytí rukou před jídlem a modlitbu před jídlem, kdy děkují Bohu za jídlo. Také mají každý pátek při oslavě šabatu větší děkovnou modlitbu za to, že mají co jíst a pít. Každý den v devět hodin dopoledne se modlí ranní modlitbu, která trvá zhruba 20-30 minut. Ranní modlitbu vede Omar. Děti mají připravené modlitební knížky zvané sidur, kde jsou sepsané modlitby. Vzdávají zde Bohu vděčnost za nový den, za to, že se mohly probudit. V průběhu těchto modliteb mají chlapci pokrývku hlavy stejně jako pan učitel Omar, někteří kipu, jiní kšiltovku či jen kapuci. Jak mi sdělila paní učitelka, pokrývka hlavy má u židů symbolický význam propojení s Bohem. Některé ortodoxní rodiny požadují nošení kipy stále, jiné neortodoxní rodiny tradiční kipu nahrazují pokrývkou hlavy, kšiltovkou nebo kapucí. Paní učitelka se za své praxe podívala i do londýnské židovské školy, kde musí nosit kipu i dívky, u nás je to pouze u chlapců.

Jak je již popsáno v úvodním odstavci, navštěvují letos tuto církevní mateřskou školu děti jen ze židovských rodin. Při přijímání dětí zde mají bodový systém, který zohledňuje to, jestli je rodina zapsána na židovské obci, která je jejich zřizovatelem. Dříve se stávalo, že zde byly i děti, které nepocházely z židovského prostředí, ale letos mají velký počet zájemců, kteří se o místo v mateřské škole ucházejí. Jelikož jsou propojeni se židovskou obcí, nesetkávají se rodiny pouze ve škole, ale i v synagoze. Tam se schází k oslavám šabatu, ke společným modlitbám, obědu a odpoledním aktivitám pro děti. Tvoří zde komunitu, která přesahuje rámec školy. A to je podle paní učitelky velká výhoda, spolupráce s rodinami, které se navzájem dobře znají. Mateřská škola je školou, kde jsou rodiče vítáni, vychází to i z programu začít spolu. Rodiče jsou odpoledne zváni do třídy, kde si s nimi paní učitelky povídají. Paní učitelka mi sděluje, že je velkou výhodou, když rodič dobře pozná školu, má to podle ní vliv i na dítě, kterému je v ní lépe. Rodiče jsou aktivní, když je učitelé o něco požádají nemají problém s čímkoli pomoci. Ve škole mají několik zvláštností, a to jsou dvě kuchyně, které se rozdělují na přípravu jídla bez masa

a bez mléka. Židé mají košer kuchyni, která jim přikazuje rozlišování potravin podle rituální čistoty. Proto i zde ve škole dodržují tato pravidla a mají rozdělené nejen kuchyně, ale také příbory a nádobí.

Tato církevní mateřská škola se od běžné veřejné mateřské školy liší v mnoha ohledech. Nejen zařazením modliteb, oslav svátků, dodržováním tradic, ale také svým přístupem. Nicméně to, co má společné s každou mateřskou školou je rozvoj dítěte po všech stránkách jeho osobnosti, zde s přidanou hodnotou předávání židovské víry a tradic.

3.3 Shrnutí a analýza rozhovorů

Z uskutečněných rozhovorů je patrné, že každá církevní mateřská škola se snaží co nejlépe přizpůsobit program dětem, které ji navštěvují. Například v židovské mateřské škole v Praze mají rodiče zájem o rozvíjení židovské tradice u jejich dětí. V katolické mateřské škole v Kolíně se snaží pomocí katechezí udržovat tradice katolické víry. Tyto dvě zmíněné školy mají podle mého názoru jedinou nevýhodu, tamní učitelé nejsou členy daných církví. Tato skutečnost může limitovat školu od uceleného propojení dané církve, víry a programu školy. Církevní mateřská škola NOE v Pardubicích je ekumenicky založená, může být proto výhodou, že jsou její pedagogové členy křesťanských církví. V této církevní mateřské škole zapojují víru do všech činností, víra je součástí každodenního života.

Všechny tři zmíněné mateřské školy jsou skvělými příklady komunitních mateřských škol. Všichni zúčastnění tvoří komunitu školy, která má přesah do místní církve. Je zde patrná spolupráce mateřských škol a daných církví, které jsou jejich zřizovateli. Proto výběr této školy mnohdy ovlivňuje náboženské vyznání a příslušnost k dané církvi.

Uskutečněné rozhovory nám přiblížily dané církevní mateřské školy, jejich atmosféru, zaměření a aktivity. Ukázaly na rozdíly mezi církevní a veřejnou mateřskou školou, které jsou patrné ve zvoleném obsahu pedagogických činností. Forma zůstává povětšinou stejná, jen se mění obsah činností.

Diskuse

Cílem bakalářské práce bylo bližší seznámení se třemi církevními mateřskými školami. Zjištění, jakým způsobem jsou do jejich školního vzdělávacího programu zakomponovány náboženské prvky a jak se konkrétně tyto školy liší od běžných veřejných mateřských škol.

Cíl byl splněn, pomocí empirického výzkumu metodou rozhovoru jsme byli seznámeni se všemi třemi církevními mateřskými školami. Celkový obrázek daných škol byl doplněn popsánymi činnostmi, které byly ve školách navštíveny. Z analýzy škol jsou patrné rozdíly mezi těmito církevními mateřskými školami a veřejnou mateřskou školou. Mezi ně můžeme zařadit například rodinnou atmosféru církevních škol a zapojení dané víry do vzdělávacího programu.

Anežka Pekarová zkoumala ve své bakalářské práci nazvané Církevní předškolní vzdělávání hlavní faktory, kterými se rodiče řídí při výběru církevní mateřské školy. Z jejích výsledků vyplývá, že si rodiče vybírají pro své děti církevní mateřskou školu, aby škola plynule navázala na jejich rodinnou výchovu, ve které dětem předávají morální hodnoty a postoje.³² V tom se části našich výzkumů shodují. Toto tvrzení jsem si ověřila při rozhovoru s maminkou v Katolické mateřské škole Kolín. Respondentka mi sdělila jako důvod výběru školy její katolické zaměření. Jelikož navštěvují katolické společenství a snaží se děti vychovávat v katolické víře, byl výběr této školy snadný.

Nicméně bakalářská práce Anežky Pekarové se zaměřovala pouze na katolické mateřské školy, kdežto tato práce měla za cíl komplexní seznámení napříč různými církevními mateřskými školami.

³² Srov. PEKÁRKOVÁ, A. Církevní předškolní vzdělávání [online]. Hradec Králové, 2016

Závěr

Závěrem se pokusíme shrnout zkoumané poznatky. Ve všech třech navštívených církevních mateřských školách se snaží děti co nejlépe rozvíjet. Vstupují jim hodnoty, které jsou pro církevní mateřské školy stěžejní. Všechny mateřské školy v České republice mají stejný cíl, a to rozvoj osobnosti předškolních dětí. Tyto vybrané církevní mateřské školy se liší od ostatních škol pouze cestou, kterou si vybraly k dosažení tohoto cíle.

Církevní vzdělávání mělo nezastupitelnou roli v historii České republiky. Již od dob vzniku první předškolní vzdělávací instituce se církev zapojovala do tvorby předškolního vzdělávání a připravovala tak půdu pro vznik církevních mateřských škol. I přes nepřízeň různých režimů, zákazy a rušení církevních škol se instituce církevní mateřské školy dokázala znovu obnovit. Za necelých třicet čtyři let se vyšplhalo číslo založených církevních mateřských škol na celkových padesát jedna. Církevní mateřská škola se dnes řadí mezi alternativní mateřské školy, které jsou zřizovány církví.

Na území České republiky se nachází jedna židovská církevní mateřská škola a devatenáct církevních mateřských škol zřizovaných protestantskými církvemi. Největší počet církevních mateřských škol zřizuje římskokatolická církev, a to třicet jedna.

Ve většině případech nezáleží na tom, kým je mateřská škola zřizována, ale hlavně na lidech, kteří mateřskou školu tvoří. Jsou jimi učitelé, děti, rodiče a mnohdy i celé rodiny. Důležité je zde utváření opravdových zdravých vztahů. V tom může být církevním školám nápomocná jejich víra. Dále například Bible, která je jedním z návodů, ukazatelem cesty, jak lze ke vztahům přistupovat. Je zde totiž obsaženo mnoho různých příběhů, moudrosti a myšlenek. Každá mateřská škola je jiná, i každá církevní mateřská škola je jiná, a to hlavně z důvodu rozmanitosti lidí, kteří zde pracují. Ve velké míře záleží především na hodnotovém nastavení daných účastníků tohoto vzdělávání. Může existovat veřejná mateřská škola s příjemným rodinným prostředím, ale také mateřská škola, kde se navzájem rodiče neznají, jen do ní přivedou své dítě a o další chod mateřské školy se nezajímají. Ve valné většině nenajdeme církevní mateřskou školu, kde by nevládla příjemná rodinná atmosféra. Tyto mateřské školy mají menší kapacity, které umožňují učitelům, dětem i rodičům větší prostor pro jejich spolupráci. Velká výhoda církevních mateřských škol je také v tom, že podobně jako církve tvoří komunitu lidí, kteří společně budují příjemné a přátelské prostředí pro výchovu a vzdělávání dětí. V některých

církevních mateřských školách na první pohled nelze poznat, že se jedná o církevní mateřskou školu. Vše ale tkví v chování všech zúčastněných osob k sobě navzájem. Zachovávání hodnot, láska, ohleduplnost, vstřícnost, ale i dodržování pravidel, bez kterých nic na světě nemůže fungovat.

To, co mají všechny mateřské školy stejné, převažuje nad jejich rozdíly. Všechny se snaží tvořit svůj program tak, aby co nejlépe rozvíjely osobnost dítěte, která je u všech na prvním místě. To, co jednotlivé mateřské školy od sebe odlišuje, je pouze obsah, metody, kterými se snaží dosáhnout stejného cíle. Nejdůležitější totiž je, aby dítě mateřskou školu navštěvovalo rádo, cítilo se zde dobře a stalo se členem společenství. Každé dítě, každá paní učitelka i všichni ostatní členové personálu by se měli cítit v mateřské škole přijati a milováni. To by mělo být jedním z hlavních posláních mateřských škol.

Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

BĚLINOVÁ, L. *Z dějin předškolní výchovy*. 2. vydání. Praha: Státní pedagogické nakladatelství. 1982. 128 s. ISBN 14-194-82

BOUMA, D. *Zjevení, víra, církev: Teologické skici k úvodu do křesťanství*. 1. vydání Ostrava: Moravapress. 2013. 82 s. ISBN 978-80-87853-08-5

CIGÁNEK, R. *Politický zápas o jednotnou státní školu 1945-1949: sborník z konference konané dne 25. listopadu 2009 v Praze*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 2009. ISBN 978-802-4616-117

GAVORA, P. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido. 2000. 261 s. ISBN 978-80-7315-185-0.

KOMENSKÝ, J. A. překlad **MAKOVIČKA L.** *Informatorium školy mateřské v jazyce 21. století*. Poutníkova četba, 2020. 80 s. ISBN 978-80-87606-40-7

MUROŇOVÁ, E. HAVEL, C. T. *NAPLNIL SE ČAS, Metodika ke katechezím v adventní a vánoční době*, Ostrava: Společnost pro celistvou na smysl zaměřenou pedagogiku Franze Ketta, o. s. 2011. 248 s. ISBN 978-80-86953-88-5

OPRAVILOVÁ, E. GEBHARTOVÁ V. *Rok v mateřské škole, kurikulum předškolní výchovy*. Vyd. 2. Praha: Portál. 2011. 496 s. ISBN 978-80-7367-703-9

OPRAVILOVÁ, E. UHLÍŘOVÁ J. *Příběh české mateřské školy, Vývoj a proměny předškolní výchovy (1. díl do roku 1948)*. Praha: Univerzita Karlova – Pedagogická fakulta. 2017. 216 s. ISBN 978-80-7290-945-2

PELIKÁN, J. *Základy empirického výzkumu pedagogických jevů*. Praha: Karolinum. 2011. 269 s. ISBN 978-80-246-1916-3

PETRÁČEK, T. *Západ a jeho víra: 9,5 teze k dopadům Lutherovy reformace*. Praha: Vyšehrad. 2019. 143 s. ISBN 978-80-7601-085-7

PRŮCHA, J. *Alternativní školy v západní Evropě*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání. 1991. 74 s. ISBN 80-211-0094-X

RÝDL, K. ŠMELOVÁ, E. *Vývoj institucí pro předškolní výchovu (1869-2011)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2012. 222 s. ISBN 978-80-244-3033-1

SMOLKA, R. *Církevní školy v české republice: (Školní rok 1992/93)*. Praha: Ústav pro informace ve vzdělávání. 1992. 79 s. ISBN 978-80-211-0135-7

SURMA. B. BIEL. K. *Já jsem dobrý pastýř: Průvodce programem Katecheze Dobrého pastýře*. Triton: 2016. 208 s. ISBN 978-80-7553-044-8

ŠMELOVÁ, E. *Ohlédnutí do historie předškolní výchovy*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. 2008. 75 s. ISBN 978-80-244-2238-1

Internetové zdroje

ADAMKIEWICZ, J. On christian education in family and school. In: Sborník prací Pedagogické fakulty Masarykovy univerzity. Řada společenských věd, 2010, 24(2), s. 164–171. ISSN 1211-6068. [online]. [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.ped.muni.cz/sbspolecenskevedy/sbornik/sbornik-24-2.pdf>

BÄUMELOVÁ, a kol. 2008, Protestantské církve v české republice [Hospodářská a kulturní studia]. Hospodářská a kulturní studia (HKS) [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://www.hks.re/wiki/protestantstvi>

Evangelikální křesťané – Česká evangelikální aliance. Česká evangelikální aliance [online]. [cit. 2022-12-28]. Dostupné z: <https://ea.cz/kdo-jsme/evangelikalni/>

Židovské obce Federace židovských obcí v ČR. Federace židovských obcí v ČR. www.fzo.cz [online]. Copyright © Copyright 2010 [cit. 08.05.2023]. Dostupné z: <https://www.fzo.cz/zidovske-obce/>

ILIEVOVÁ, V. a kol. *Judaismus* [online] Hospodářská a kulturní studia, Provozně ekonomická fakulta ČZU v Praze, 2008. [cit. 2023-05-08]. Dostupné z: <https://www.hks.re/wiki/judaismus-3-kruh08>

JAROŠOVÁ, H. Přítomnost a naplňování kompetencí Rámcového vzdělávacího programu pro předškolní vzdělávání v programu "Aby malé bylo velké" [online]. Olomouc, 2010 [cit. 2023-05-06]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/5o6ae0/>. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta. Vedoucí práce Eva Muroňová.

Lauderovy školy, Mateřská škola. Školní vzdělávací program – LE-CHAJIM SMECHIM [online]. Copyright © 2023 [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: <https://www.lauder.cz/files/pages/125/files/svp-ms-2018-1517765222.pdf>

Mateřská škola – Dvouletá katolická střední škola a mateřská škola. Školní vzdělávací program – „ZVOL SI VLASTNÍ KROK, PŮJDEM CELÝ ROK!“ [online]. [cit. 04.04.2023]. Dostupné z: https://www.dkskolin.cz/wp-content/uploads/2019/04/Školní_vzdělávací_program_mateřské_školy_září_2018.pdf

Mateřská škola – Škola NOE. Školní vzdělávací program – Spolu na jedné lodi [online]. [cit. 2023-04-04]. Dostupné z: https://skola-noe.cz/wp-content/uploads/2023/01/SVP-MS-NOE-verze-8_platnost-2022_09.pdf

PEKÁRKOVÁ, A. Církevní předškolní vzdělávání [online]. Hradec Králové, 2016 [cit. 2023-05-09]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/r4see4/>. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Pedagogická fakulta. Vedoucí práce Mgr. Monika Ulrichová, Ph.D.

Rejstřík škol. IIS Windows Server [online]. [cit. 2022-10-13] Dostupné z: <https://rejstriky.msmt.cz/rejskol/>

Sofia Cavalletti. Database: *Christian Educators of the 20th Century*. Biola University. A Private Christian University in Southern California [online]. Copyright © Biola University, Inc. All Rights Reserved. [cit. 06.05.2023]. Dostupné z: <https://www.biola.edu/talbot/ce20/database/sofia-cavalletti>

Přílohy

Tabulka 2 Církev zřizující mateřské školy v České republice

	Název mateřské školy	Obec	Zřizovatel	Církev
1	Mateřská škola sv. Voršily v Praze	Nové Město, Praha 1	Českomoravská provincie Římské unie řádu sv. Voršily	Římskokatolická církev
2	Církevní mateřská škola Studánka	Kamýk, Praha 4	Česká provincie Řádu sv. Augustina	Římskokatolická církev
3	Církevní mateřská škola Srdíčko	Podpěrova, Praha 5	Arcibiskupství pražské	Římskokatolická církev
4	Katolická mateřská škola sv. Klimenta	U Uranie, Praha 7, Holešovice	Arcibiskupství pražské	Římskokatolická církev
5	Církevní mateřská škola Laura	Vítkova 15/12, Karlín, Praha 8	Provincie kongregace Deer Panny Marie Pomocnice	Římskokatolická církev
6	ARCHA základní škola a mateřská škola při Církví československé husitské	Benešov, Petroupim	Pražská diecéze Církev československé husitské	Protestantské církve
7	Katolická mateřská škola	Beroun	Arcibiskupství pražské	Římskokatolická církev
8	Církevní mateřská škola Radost	Kladno	Arcibiskupství pražské	Římskokatolická církev
9	Církevní mateřská škola České Budějovice, Lipenská 3	České Budějovice	Kongregace sester Nejsvětější svátosti	Římskokatolická církev
10	Církevní mateřská škola "U sv. Josefa"	České Budějovice	Kongregace Školských sester	Římskokatolická církev
11	Církevní mateřská škola Jonáš	Pacov	Biskupství českobudějovické	Římskokatolická církev
12	Církevní mateřská škola Rybička	Tábor	Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Táboře	Protestantské církve
13	Církevní mateřská škola Ludgeřovice, Nádražní 495	Ludgeřovice	Kongregace sester Služebnic, Bohumín	Římskokatolická církev
14	Křesťanská základní škola a mateřská škola J. A. Komenského	Liberec	Jednota Bratrská	Protestantské církve
15	Biskupské gymnázium, Základní škola a Mateřská škola Bohosudov	Krupka	Biskupství litoměřické	Římskokatolická církev
16	Církevní základní škola a mateřská škola ve Zlíně	Zlín	Arcibiskupství olomoucké	Římskokatolická církev
17	Církevní základní škola a mateřská škola Přemysla Pittra	Ostrava	Biskupství ostravsko – opavské	Římskokatolická církev
18	Dvouletá katolická střední škola a mateřská škola	Kolín	Arcibiskupství pražské	Římskokatolická církev
19	Biskupské gymnázium Brno a mateřská škola	Brno	Biskupství brněnské	Římskokatolická církev
20	Cyrlometodějské gymnázium, základní škola a mateřská škola v Prostějově	Prostějov	Arcibiskupství olomoucké	Římskokatolická církev
21	Mateřská škola a základní škola speciální Diakonie ČCE Praha	Praha 4	Diakonie Českobratrské církve evangelické	Protestantské církve

22	Církevní základní škola logopedická Don Bosco a mateřská škola logopedická	Praha 8	Arcibiskupství pražské	Římskokatolická církev
23	Mateřská škola speciální, Základní škola a Praktická škola Diakonie ČCE Čáslav	Čáslav	Diakonie Českobratrské církve evangelické	Protestanské církve
24	Mateřská škola, základní škola speciální a praktická škola Diakonie ČCE Rolníčka Soběslav	Soběslav	Diakonie Českobratrské církve evangelické	Protestanské církve
25	Mateřská škola, základní škola speciální a praktická škola Diakonie ČCE Ostrava	Ostrava	Diakonie Českobratrské církve evangelické	Protestanské církve
26	Mateřská škola, základní škola a střední škola Slezské diakonie	Český Těšín	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	Protestanské církve
27	Lauderova mateřská škola, základní škola a gymnázium při Židovské obci v Praze	Praha 2	Židovská obec v Praze	Židovská obec
28	Mateřská škola, základní škola a střední škola Slezské diakonie Krnov	Krnov	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	Protestanské církve
29	Církevní základní škola a mateřská škola Třinec	Třinec	Slezská církev evangelická augsburského vyznání	Protestanské církve
30	Křesťanská střední škola, základní škola a mateřská škola Eliáš, Praha 4 - Michle	Praha 4 - Michle	České sdružení Církve adventistů sedmého dne	Protestanské církve
31	Brána, základní škola a mateřská škola	Nová Paka	Sbor Jednoty bratrské v Nové Pace	Protestanské církve
32	Biskupské gymnázium, církevní základní škola, mateřská škola a základní umělecká škola Hradec Králové	Hradec Králové	Biskupství královehradecké	Římskokatolická církev
33	Mateřská škola sv. Josefa v Kojetíně	Kojetín	Arcibiskupství olomoucké	Římskokatolická církev
34	Církevní mateřská škola v Přerově	Přerov	Arcibiskupství olomoucké	Římskokatolická církev
35	Církevní mateřská škola Svatojánek v Litovli	Litovel	Arcibiskupství olomoucké	Římskokatolická církev
36	Církevní mateřská škola Ovečka v Olomouci	Olomouc	Arcibiskupství olomoucké	Římskokatolická církev
37	Křesťanská mateřská škola Karolínka ve Slavkově u Brna	Slavkov u Brna	Česká provincie Chudých školských sester naší Paní	Římskokatolická církev
38	NOE – Křesťanská základní škola a mateřská škola v Pardubicích	Pardubice	Sbor Církve Bratrské	Protestanské církve
39	Mateřská škola, základní škola a gymnázium sv. Augustina	Praha 4	Česká provincie řádu sv. Augustina	Římskokatolická církev
40	Mateřská škola kardinála Berana Plzeň	Plzeň	Biskupství plzeňské	Římskokatolická církev
41	Církevní mateřská škola sv. Jakuba v Kutné Hoře	Kutná Hora	Římskokatolická farnost – arciděkanství Kutná Hora	Římskokatolická církev
42	Křesťanská základní škola a mateřská škola Litoměřice	Litoměřice	Evangelická církev metodistická	Protestanské církve
43	Církevní mateřská škola Klíček	Rumburk	Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Rumburku	Protestanské církve

44	Církevní mateřská škola Loďka	Český Těšín	Evangelický sbor a. v. Českobratrské církve evangelické	Protestantské církve
45	Česko – německá mateřská škola svaté Zdislavy	Litoměřice	Biskupství Litoměřické	Římskokatolická církev
46	Mateřská škola Milosrdných bratří s.r.o.	Brno	Řád Milosrdných bratří	Římskokatolická církev
47	Mateřská škola Diakonie ČCE Cheb	Cheb	Diakonie Českobratrské církve evangelické	Protestantské církve
48	Mateřská škola Zahradka sv. Františka	Šlapanice	Školské sestry sv. Františka Česká provincie	Římskokatolická církev
49	Husova základní škola a mateřská škola SMĚROVKA	Hostivice	Náboženská obec Církve československé husitské v Hostivici	Protestantské církve
50	Mateřská škola Jabula	Moravské Budějovice	Biskupství brněnské	Římskokatolická církev
51	Církevní mateřská škola a základní škola Sudice	Sudice	Českobratrská církev evangelická	Protestantské církve

Pramen: Rejstřík škol a školských zařízení, zpracování vlastní